

Begrippenlijst

Acrogym	Acrobatische gymnastiek die niet individueel wordt beoefend maar minimaal met z'n tweeën.
Actieve leefstijl	Een actieve manier van leven waarin bewegen en beweging een belangrijke rol blijft spelen.
Akoestische ondersteuning	Ondersteuning met behulp van geluid. Wanneer een kind leert om in de maat te stappen, kun je dit ondersteunen met bijvoorbeeld een trom.
Algehele ontwikkeling (zie ook totale ontwikkeling)	Een brede ontwikkeling waarin alle domeinen, cognitieve, sociaal-emotionele, motorische, culturele en spirituele, de aandacht krijgen die ze verdienen.
Alternerend klimmen	Klimmen waarbij handen en voeten of armen en benen elkaar afwisselend links en rechts om en om afwisselen.
Analogieleren	Leren waarbij gebruikgemaakt wordt van een analogie. Er treedt overdracht van informatie op in één richting: van een vertrouwde en bekende beweging naar een onbekende of nieuwe beweging.
Assimilatie	Het proces van ordening van nieuwe elementen binnen bestaande kennis en ervaring wordt assimilatie genoemd. Bij assimilatie past het kind zijn omgeving aan aan zijn mogelijkheden.
Autonoom	Zelfstandig in het bepalen wat je wilt.
Autonomie	Het op een eigen, zelfstandige, zelfbepalende manier deelnemen aan bewegingsactiviteiten.
Bedrevenheidsdrempel (zie ook kritische drempel)	Dit is de overgang tussen de fase van verwerving van fundamentele motorische vaardigheden en de volgende fase, periode van de contextspecifieke motorische vaardigheden.
Behendigheidperiode	In deze periode is een individu motorisch 'uitgegroeid' wat betreft zijn motorische basisvaardigheden. De vaardigheden kunnen steeds meer en effectiever worden gebruikt om bepaalde doelen te realiseren.
Bewegingsattitude	Houding ten opzichte van bewegen en de waarde die gehecht wordt aan het (uitvoeren van) bewegingsvaardigheden.
Bewegingscompetentie (zie ook competent motorisch gedrag)	De effectieve uitvoering van doelgerichte bewegingsactiviteiten zonder dat daarbij een uitgebreide mentale betrokkenheid wordt verondersteld.

Bewegingscultuur	Een overkoepelend begrip voor de spel- en sportcultuur waaronder ook de danscultuur en ook de lichaams- en fitnesscultuur wordt begrepen. De bewegingscultuur speelt een belangrijke rol in het overdragen van een specifieke bewegingsattitude.
Bewegingsonderwijs	De huidige en veel gehanteerde term voor 'lichamelijke opvoeding' en 'gymnastiek' binnen het onderwijs. Achter de term bewegingsonderwijs zit een specifieke visie op bewegen.
Bewegingsthema	Thema (bewegingsuitdaging) van een bewegingsactiviteit dat bij een leerlijn hoort, bijvoorbeeld bewegingsthema's loopspringen en touwtjespringen horen bij de leerlijn springen.
Beweegtuin	Een hoek of gedeelte van de speelzaal waarin kinderen rondom een bewegingsthema met bewegingsactiviteiten actief zijn.
Bewegingsuitdaging	De beschrijving van de kern van een bewegingsthema dat richtinggevend en sturend is voor de leerhulp die wordt gegeven.
Brede context	Bewegingsactiviteiten voor kinderen van de basisschool buiten de reguliere lessen bewegingsonderwijs.
Bewegingspatroon	De wijze waarop een bepaalde bewegingsvaardigheid wordt uitgevoerd.
Bijvangst	Onvoorziene gewenste gevolgen waarop je als leerkracht niet gericht hebt gestuurd.
Cognitie	Basiseigenschap van de hersenen om informatie op te nemen uit de omgeving, deze vast te houden en te gebruiken voor het tot stand komen van het (bewegings)gedrag.
Cognitieve ontwikkeling	Ontwikkeling van het nadenken, redeneren, problemen oplossen, groeiend inzicht, door interactie met de omringende wereld.
Competent	De vaardigheid om op een effectieve manier met je omgeving om te gaan. Bekwaam zijn in wat je doet.
Competentie	Ontwikkelbaar vermogen waarmee in voorkomende situaties adequaat, gemotiveerd en resultaatgericht gehandeld kan worden.
Competent motorisch gedrag (zie ook bewegingscompetentie)	De effectieve uitvoering van doelgerichte bewegingsactiviteiten zonder dat daarbij een uitgebreide mentale betrokkenheid wordt verondersteld.
Contextspecifieke periode	Fundamentele bewegingspatronen worden in deze periode aangepast aan de eisen van specifieke, met name, sport- en spelsituaties. Motorische (sport)vaardigheden worden verder ontwikkeld.

Ecologische psychologie	Een tak van de psychologie die het gedrag in de context bestudeert. Uitgangspunt hierbij is dat de waarneming en het handelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.
Eindhouding leren	De activiteit aanbieden waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe je moet staan, zitten of liggen nadat je de beweging hebt uitgevoerd (op het eind). Door de eindhouding daadwerkelijk te laten aannemen wordt benadrukt hoe de eindhouding van de beweging eruit moet 'zien' en hoe deze voelt.
Emotionele ontwikkeling	De manier waarop kinderen in toenemende mate hun emoties bewust ervaren, kunnen benoemen en er grip op krijgen.
Expliciet leren	Een vorm van leren waarbij bewust geprobeerd wordt een gedetailleerd beeld van de vaardigheid te krijgen en deze zo precies mogelijk uit te voeren. De aandacht is rechtstreeks gericht op de uit te voeren vaardigheid of het resultaat van de vaardigheid op de omgeving. Expliciet leren wordt ook wel het directe leren genoemd.
Expliciete kennis	Kennis over feiten en regels die bewust zijn en die kunnen worden benoemd of verwoord.
Extrinsieke motivatie	De motivatie voor het leveren van een prestatie, het 'in beweging komen' op basis van een beloning die in het vooruitzicht wordt gesteld. Het 'in beweging komen' is gelegen in factoren die buiten de persoon zelf liggen. Het geven van complimenten of het in het vooruitzicht stellen van een afsluitend 'spelletje' zijn voorbeelden van extrinsieke motivatoren. Metaforisch beschreven, bij extrinsieke motivatie gaat het om de knikkers, bij intrinsieke motivatie draait het om het spel.
Fasentheorie	De theorie die de verschillende fasen in de ontwikkeling van het kind weergeeft. Deze fasen worden onderscheiden binnen verschillende ontwikkelingsdomeinen, waaronder de motorische ontwikkeling.
Feedback	(Algemeen) de invloed van de resultaten op processen die deze resultaten tot stand hebben gebracht.
Flexibiliteit	Het gemakkelijk kunnen aanpassen van bijvoorbeeld een beweging of vaardigheid aan veranderende omstandigheden of een andere context.
Foutloos leren	Het leren waarbij wordt geprobeerd een situatie te creëren waarin een activiteit altijd succesvol wordt uitgevoerd. Na een aantal succesvolle uitvoeringen wordt de situatie een klein beetje moeilijker gemaakt.
Freerunning	Het zich verplaatsen over en langs obstakels (hindernissen en toestellen) binnen of buiten. Binnen het bewegingsonderwijs met kinderen wordt het veelal 'bobbelbaan' genoemd. Door de herhaling en variatie is het een boeiende activiteit voor kinderen.
Fundamentele fase	Deze fase wordt gekenmerkt door het leren van fundamentele motorische vaardigheden die het fundament van de latere 'hogere', meer samenge-

stelde en complexe motorische vaardigheden vormen. In deze fase worden de grondvormen van bewegen eigen gemaakt.

Fundamentele vaardigheden

Vaardigheden die van groot belang zijn voor de motorische ontwikkeling. De vaardigheden zijn belangrijk omdat ze de basis vormen om contextspecifieke en specifieke sport- en spelvaardigheden effectief te kunnen gebruiken en in te zetten bij bewegingsactiviteiten. Het worden ook wel grondvormen van bewegen genoemd.

Fylogenetische activiteiten

De bewegingsactiviteiten die verondersteld worden noodzakelijk te zijn voor de instandhouding van de soort. Voorbeelden hiervan zijn: kruipen, lopen maar ook de taalvaardigheid.

Gedragspotentieel

Het vermogen om bepaald gedrag te kunnen vertonen.

Gezond schoolplein

Beweegvriendelijk, veilig, groen speelplein met een grote diversiteit aan materialen en inrichting, afgestemd op verschil in beleving en interesse van kinderen.

Groene spelen

Coöperatieve spelen waarbij de nadruk ligt op het samen volbrengen van de opdracht.

Groepsdynamiek

Interactiegedrag van kinderen als leden van een groep of het gedrag van de groep als zodanig.

Grondvormen van bewegen

Fundamentele bewegingsvaardigheden die van groot belang zijn voor de motorische ontwikkeling. Het ontwikkelen van deze vaardigheden is belangrijk omdat ze de basis vormen om contextspecifieke en specifieke sport- en spelvaardigheden effectief te kunnen gebruiken en in te zetten bij bewegingsactiviteiten. Het zijn de vormen van bewegen die de mens in de loop van zijn evolutie heeft ontwikkeld om te overleven. Kinderen laten dit bewegingsgedrag van nature zien in hun speelgedrag: lopen, springen, balanceren, klauteren.

Grote motoriek

Het gecoördineerd bewegen van grote(re) bewegingen die met het hele lichaam of grotere delen daarvan gemaakt worden. Voorbeelden van grote motoriek zijn lopen, springen en balanceren. Je kunt dit begrip ook tegenkomen als grove motoriek of grootmotorisch gedrag. Doorgaans wordt hiermee ongeveer hetzelfde bedoeld.

Incidenteel leren

Het ongemerkt oppikken van informatie. Leren zonder dat je er bewust je best voor doet.

Imitatieleren

Een vorm van observationeel leren waarbij je geen weet hebt van wat er precies gebeurt. Het nadoen van een beweging is bij deze vorm van leren vaak een vorm van impliciet, procedureel leren.

Impliciet leren

Een manier van leren waarbij je je niet of nauwelijks bewust bent van hoe je een bepaalde vaardigheid uitvoert. Je hebt geen of nauwelijks kennis van de beweegregels die de specifieke vaardigheid aanstuurt.

Impliciete kennis	Kennis die je niet (nauwelijks) expliciet kunt maken en dus ook niet kunt beschrijven of verwoorden
Instructiestijl	De wijze waarop je informatie geeft over hoe een ander iets kan uitvoeren.
Intrinsieke motivatie	Motivatie die mensen vanuit zichzelf hebben. De motivatie komt dus vanuit de persoon zelf. Je komt 'in beweging' niet omdat er een externe beloning in het vooruitzicht is gesteld. Je handelt vanwege de intrinsieke waarde van de activiteit op het moment zelf. Metaforisch beschreven, bij intrinsieke motivatie draait het om het spel, bij extrinsieke motivatie gaat het om de knikkers.
Interactiebenadering	Wederzijdse beïnvloeding tussen rijpingsfactoren en omgevingsinvloeden die samen zorgen voor de ontwikkeling.
Kernactiviteiten	Bewegingsactiviteiten die per leeftijdscategorie zijn geformuleerd en concrete leerinhouden voor de speelzaal of gymzaal omvatten.
Kleine motoriek	Het gecoördineerd bewegen van individuele lichaamsdelen, in het bijzonder het gebruik van handen en vingers in het manipuleren van objecten. Er wordt in dit verband ook vaak gesproken van oog-handcoördinatie. Je kunt dit begrip ook tegenkomen als fijne motoriek of fijnmotorisch gedrag. Doorgaans wordt hiermee hetzelfde bedoeld.
Kritische drempel (zie ook bedrevenheidsdrempel)	Dit is de overgang tussen de fase van verwerving van fundamentele motorische vaardigheden en de volgende fase, periode van de contextspecifieke motorische vaardigheden. Deze fase wordt ook wel de overgangsfase genoemd.
Kwalitatieve veranderingen in motorisch gedrag	Het ontstaan van nieuw gedrag of een nieuw bewegingspatroon binnen een bepaalde motorische vaardigheid valt onder kwalitatieve verandering van motorisch gedrag
Kwantitatieve veranderingen in motorisch gedrag	Bij kwantitatieve veranderingen gaat het bijvoorbeeld om een toename in loopsnelheid of werpafstand.
Knowledge of results (KR)	Informatie over het bereikte einddoel (gelukt/niet gelukt, gehaalde punten etc.) of over het effect van de beweging.
Lateralisatiefase	Fase waarin het ontwikkelen van een voorkeurskant zich voltrekt. Dit geldt zowel voor de hand- als de (stand)been- en voetvoorkeur.
Leercurve	Een curve die de relatie aangeeft tussen de mate van oefenen en het prestatieniveau.
Leereffect	Het effect van een periode van oefenen van een activiteit, bijvoorbeeld het 'koppeltje duikelen', zodat de vaardigheid structureel is verbeterd ten opzichte van het begin van de oefenperiode en dit resultaat ook blijft bestaan na een periode van niet-oefenen.

Leerkracht	Het vermogen om door zelforganiserende principes je bepaalde vaardigheden (ruim opgevat) eigen te maken.
Leerlijnen	Clustering van bewegingsactiviteiten (leerinhouden) die aangeven langs welke bewegingsuitdagingen kinderen hun vaardigheden kunnen uitbouwen. De leerlijnen samen vormen het geheel van een leergebied dat aangeboden wordt tijdens de basisschooltijd. Leerlijnen bieden een overzicht van de na te streven leerdoelen binnen een bepaald vakgebied. De verschillende leerlijnen bij elkaar bieden zicht op wat kinderen in de lessen bewegingsonderwijs leren.
Leerstijl	De wijze waarop omgegaan wordt met leerstof en leeractiviteiten.
Lichaamsbesef	Het subjectieve gevoel dat iemand over zijn lichaam heeft.
Lichaamsschema	Het beeld dat iemand heeft over zijn lichaam. Het lichaamsschema ontwikkelt mee met de ontwikkeling (van het kind). Het wordt dus verfijnder. Het wordt eigenlijk door een leerproces opgebouwd uit ervaringen. Kleuters tekenen mensen nog vaak als koptoters, zonder hals of romp en peuters tekenen hoofden met minimale aanduiding van andere lichaamsdelen. Ze zien van volwassenen immers meestal de benen (op hun ooghoogte) en het gezicht, als de volwassene zich naar de kleuter buigt. Later wordt de menstekening realistischer, meer conform de werkelijkheid.
Lichamelijke oefening	Fysieke activiteiten gericht op het oefenen en sterker maken van het lichaam en het bewegingsapparaat. Niet te verwarren met lichamelijke opvoeding.
Lichamelijke ontwikkeling	Het geheel van de fysieke ontwikkeling, geconcretiseerd in groei in lengte en gewicht.
Lichamelijke opvoeding	De wettelijke term voor het 'onderwijs in bewegen.' Een vak in het onderwijs waarin bewegingsvaardigheden worden onderwezen.
Meervoudige bewegingsbewaamheid	De opvatting dat het motorisch, sociaal en cognitief leren in samenhang dient te worden bevorderd.
Motoriek	Alle processen en structuren die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie en controle van bewegingsactiviteiten. De motoriek is op te splitsen in kleine en grote motoriek. Onder de kleine motoriek vallen de kleine bewegingen die met handen en vingers gemaakt worden zoals dat bij kralen rijgen, knippen en schrijven het geval is. Bij grote motoriek gaat het om grotere bewegingen die met het hele lichaam of grotere delen daarvan gemaakt worden. Voorbeelden van grote motoriek zijn lopen, springen en balanceren.
Motorisch leren	Het geheel van processen als gevolg van oefenen en ervaringen die leiden tot een relatief permanente verandering in gedragsmogelijkheden. Motorisch leren wordt ook wel opgevat als het proces waardoor bewegingen met een toenemende vloeiendheid, accuratesse en snelheid kunnen worden uitgevoerd.

Motorisch competente kinderen	Kinderen die het vermogen hebben om een breed spectrum aan motorische vaardigheden doelgericht en effectief te gebruiken.
Motorische basisvaardigheden	Kort na de reflexieve periode wordt het gedrag van de baby doelgerichter en spontaner. Dit markeert het begin van de rudimentaire periode. Deze fase is ook wel bekend als de fase van de motorische basisvaardigheden. Van hulpeloos neer worden gelegd ontwikkelt de baby zich in snel tempo via omrollen, opduwen, zitten, kruipen en leren staan naar een lopende en actieve baby.
Motorische competentie	De competentie waarbij de motorische ontwikkeling en het motorische leren samen komen. Dit uit zich in competent motorisch gedrag.
Motorische controle	Het steeds beter afstemmen van geleerde vaardigheden op de omgeving.
Motorische ontwikkeling	De veranderingen in motorisch gedrag die de wisselwerking van het kind en zijn omgeving reflecteren. De aanleg zowel als de omgeving hebben een aandeel in deze ontwikkeling. Tegenwoordig wordt ervan uitgegaan dat het resultaat van de ontwikkeling van een kind wordt bepaald door het samenspel van aanleg en omgevingsfactoren die elkaar voortdurend wederzijds beïnvloeden. Het gaat om het verwerven van motorische vaardigheden op basis van rijpings- en omgevingsfactoren die elkaar beïnvloeden. Motorische ontwikkeling wordt ook opgevat als de ontwikkeling van de motoriek, de motorische vaardigheden.
Motorprogramma	De (abstracte) structuur die de hersenen maken van het beeld, de bewegingsvoorstelling die je voor jezelf hebt gemaakt van de uitvoering van een bepaalde vaardigheid of activiteit.
Nature	De door aanleg bepaalde eigenschappen en kenmerken van een individu.
Natuurspeeltuin	Speelgedeelte met natuurlijke materialen als basis (takken, zand, water) om te sjouwen en te bouwen.
Neurobiologische basis	De basis van alles wat met de ontwikkeling, de werking van hersenen en het leren heeft te maken.
Normloos leren	Leren waarbij de aandacht gericht is op het doel van de oefening. Door geen eisen te stellen aan de wijze van uitvoering wordt er geen beroep gedaan op het opbouwen van expliciete kennis (zo is de veronderstelling) over hoe de beweging moet worden uitgevoerd. De aandacht wordt gericht op het resultaat of wat de vaardigheid in de omgeving teweegbrengt.
Nurture	Alle eigenschappen en kenmerken van een individu die (voornamelijk) zijn bepaald door opvoeding, met name door de leefomgeving zoals thuis, school en vrienden.
Observationeel leren	Leren door te kijken naar anderen.

Oefeneffect	Het directe resultaat van het oefenen van een activiteit. Na een bepaalde periode van niet-oefenen is de uitvoering van de vaardigheid veel minder geworden of kan helemaal niet meer worden uitgevoerd.
Ontogenetische activiteiten	Bewegingsactiviteiten waarvan wordt verondersteld dat zij niet noodzakelijkerwijs tot de ontwikkeling behoren, zoals bijvoorbeeld fietsen, zwemmen (cultureel bepaalde activiteiten).
Ontwikkelingsdifferentiatie	Het proces dat zorgt voor een steeds verdere differentiatie tussen als ook binnen de verschillende ontwikkelingsdomeinen.
Ontwikkelingsfase	Een patroon van gedragingen dat een bepaalde omschreven periode in het leven van een kind karakteriseert.
Ontwikkelingstaak	De taak die kinderen in een bepaalde fase hebben te 'volbrengen' om succesvol een fase te doorlopen en op te groeien tot een competente deelnemer aan het dagelijkse leven.
Perceptie-actie-cyclus	De cyclus waarmee wordt aangegeven dat perceptuele informatie het bewegen stuurt en dat deze bewegingen op hun beurt perceptuele informatie genereren.
Performantie	Dat wat iemand daadwerkelijk doet onder specifieke omstandigheden. Je kunt het vergelijken met competentie; dat is wat iemand kan doen als alle belemmeringen worden weggehaald.
Power law of practice	Het verschijnsel dat hoe vaker je een bepaalde vaardigheid herhaalt, hoe beter je die vaardigheid gaat beheersen; oefening baart kunst.
Psychomotoriek	Het uitvoeren van vaardigheden (handelingen) op basis van een koppeling tussen motoriek, de psychologische functies, de waarneming en de zintuiglijke informatie.
Referentiekader	Geheel van gewoonten, regels, normen waarnaar je je richt. Het is de samenhang tussen alle regels, normen en waardes die voor een persoon vaak onbewust, bepalen hoe naar een bepaalde situatie wordt gekeken. Het is je persoonlijke manier van naar de dingen kijken.
Reflexieve periode	Deze omvat de eerste twee weken van het leven, waarin het motorisch gedrag voornamelijk bestaat uit reflexen als knijpen en zuigen.
Regulatie	De coördinatie en controle van motorisch gedrag.
Rijping	De neurobiologische veranderingen die bepaald (zouden) worden door erfelijke en constitutionele factoren. Deze fysiologisch bepaalde groeifactoren zijn gerelateerd aan leeftijdsgebonden groeifases en motorische ijkpunten tijdens de ontwikkeling van een kind; snelheid en volgorde ligt niet per definitie vast. Wel wordt de gedragsontwikkeling veelal opgevat als een min of meer vastliggende volgorde van kwalitatief verschillende

	fasen of stadia.
Rudimentaire periode	Deze fase is ook wel bekend als de fase van de motorische basisvaardigheden. Van hulpeloos neer worden gelegd, tot omrollen, opduwen, zitten, kruipen en leren staan en lopen.
Ruimtelijke oriëntatie	Het resultaat van processen die ervoor zorgen dat je weet waar je je bevindt in een bepaalde ruimte. Verschillende processen, waaronder de zogenoemde gridcellen, zorgen er vermoedelijk niet alleen voor dat we de weg kunnen vinden, ze spelen ook een rol bij abstracte vormen van oriëntatie en ruimtelijk inzicht. Psychologen raken meer en meer overtuigd van het grote belang van de motorische ontwikkeling voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen. Bewegen helpt de hersenen om hun ruimtelijke oriëntatie te ontwikkelen. Kinderen die (te) weinig kruipen, rennen en fietsen zouden minder goed worden in rekenen.
Scharnierleeftijd	De leeftijd waarop fundamentele ontwikkelingsdoorbraken in het leven van een kind kunnen plaatsvinden. Belangrijke scharnierleeftijden liggen rond de zeven en de elf/twaalf jaar.
Sensorische informatie	Informatie die tot je komt via de zintuigen, zoals voelen, zien en horen.
Sociale ontwikkeling	Ontwikkeling van de mens als sociaal wezen, het contact maken vanuit je eigen ik met de ander in een steeds groter wordende sociale omgeving (gezin, school, buurt, media).
Stabilisatie	De afname in variabiliteit en inconsistentie in de uitvoering van een bepaalde vaardigheid of activiteit. Is, naast accuratesse en tempo, een van de kenmerken van een motorisch leerproces.
Sturende arrangementen	Het op een bepaalde manier inrichten van de context (het bewegingsarrangement) zodat de uitvoering van de beweging als vanzelf een duwtje in de goede richting krijgt.
Symmetriefase	Fase waarin bewegingen van linker- en rechterlichaamshelft elkaar spiegelen.
Tactiele informatie	Informatie afkomstig uit de huid, door aanraking of door beweging. Door iets aan te raken wordt het waarneembaar, bijvoorbeeld een kind die een 'zachte' mat aanraakt, voelt dat deze daadwerkelijk zacht is.
Temporele kenmerken	Kenmerken van het motorprogramma die aangeven wanneer de (verschillende) deelbewegingen moeten worden uitgevoerd.
Theory of Mind (ToM)	Leren om vanuit het perspectief van een ander te kijken en te anticiperen op het gedrag van anderen.
Totale ontwikkeling (zie ook algehele ontwikkeling)	Een brede ontwikkeling waar naast de cognitieve ontwikkeling ook vaardigheden en attitudes worden ontwikkeld op het gebied van de creatieve, sociale, emotionele, culturele en de lichamelijke vorming.

Transfer	De in een bepaalde situatie geleerde activiteit uitvoeren binnen een andere situatie of context.
Vaardigheidslijnen	Op te vatten als een serie van vaardigheden en activiteiten waarin een zekere volgorde en opbouw zit. Kinderen maken zich, in het algemeen, bepaalde vaardigheden in een bepaalde volgorde, voor een deel cultureel bepaald, eigen. Deze vaardigheden zijn ook deels leeftijdgerelateerd.
Vakimmanent	Activiteiten die tot de kern en inhoud van een vak (het onderwijs in bewegen) behoren.
Vakoverstijgend	Verbanden leggen tussen de verschillende vakken.
Verwante activiteiten	Activiteiten die meer incidenteel aan bod komen en die verwant zijn aan een kernactiviteit. Deze activiteiten hebben dezelfde bewegingsuitdaging en vallen onder hetzelfde bewegingsthema en dezelfde leerlijn. Lopen op loopklossen (op het schoolplein) is een verwante activiteit van de kernactiviteit balanceren over de omgekeerde bank in de speelzaal.
Voorbeeldig leren	Een vorm van observationeel leren waarbij het gaat om het onder de knie krijgen van een leertaak door het stap voor stap nadoen van het correcte voorbeeld.
Vrij spelen	Het spelen zonder dat er een opdracht aan vastzit en opgelegd wordt door derden.
Werkgeheugen	Een geheugen waarin tijdens een denkproces gegevens worden vastgehouden om ze kort daarna te gebruiken. Dit kladpapier van de hersenen bestaat uit een netwerk van verschillende centra.
Zelfregulatie	Het vermogen van een mens om zichzelf in stand te houden en te corrigeren op basis van terugkoppeling van informatie en door het oppikken van informatie uit het eigen systeem en de omgeving zonder dat hier sprake is van een 'supervisor'.
Zone van de actuele ontwikkeling	Het gebied waarin het kind zich op basis van de huidige stand van zijn ontwikkeling, zonder problemen, zowel letterlijk als figuurlijk, kan bewegen. Het heeft betrekking op de kennis en vaardigheden die het kind beheerst en zelfstandig kan toepassen.
Zone van de naaste ontwikkeling	Het gebied dat naast de zone van de actuele ontwikkeling ligt en waarnaar kan worden uitgebreid door de betrokkenheid van een ander en een passend en uitdagend bewegingsaanbod, en de volgende stap in de ontwikkeling kan betekenen. Wat het kind vandaag met hulp doet, doet het morgen alleen.